

Урядом 26 січня 2024 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України „Деякі питання соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій осіб” (далі - Постанова № 94) задля підтримки внутрішньо переміщених осіб, зокрема сімей, в яких є особи, які потребують продовження виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам.

Щодо допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам

Постановою передбачено:

1) автоматичне продовження до 1 березня 2024 року (без додаткового звернення) виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, у яких у січні 2024 року закінчився шестимісячний період отримання такої допомоги;

2) можливість подання заяви на продовження виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам вже починаючи з 1 лютого 2024 року. Таким чином, особам, які відповідають критеріям Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 332 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 11 липня 2023 р. № 709) (далі - Порядок № 332), які звернуться з особисто поданою заявою у лютому - березні 2024 року, така допомога призначатиметься починаючи з 1 березня 2024 року.

Автоматично з 1 березня 2024 року продовжуються виплати для таких категорій внутрішньо переміщених осіб:

- для пенсіонерів, у яких станом на 1 січня 2024 року розмір пенсії не перевищує 9 444 грн (чотири прожиткових мінімуми для осіб, що втратили працездатність);
  - осіб з інвалідністю I чи II групи, дитині з інвалідністю віком до 18 років, дитині, хворій на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, якій не встановлено інвалідність;
- дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, та особам з їх числа віком до 23 років, зокрема таким, які перебувають у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, а також батькам - вихователям і прийомним батькам.

У разі коли особі не було продовжено виплату допомоги автоматично, але вона належить до зазначених вище категорій осіб, їй може бути призначено допомогу за заявою.

Іншим членам сім'ї виплата допомоги може бути продовжена на підставі подання заяви на призначення допомоги.

Постановою визначено термін “непрацююча працездатна особа”, що означає особу, яка досягла 18-річного віку та за станом здоров’я здатна до трудової діяльності і не працює, не проходить військову службу, не займається підприємницькою діяльністю чи професійною незалежною діяльністю, не здобуває освіти за денною формою у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти.

Згідно із Законом України „Про зайнятість населення” особами працездатного віку вважаються особи, які не досягли встановленого статтею 26 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” пенсійного віку.

На підставі подання заяви допомога продовжуватиметься:

1) для непрацюючих осіб працездатного віку, які здійснюють догляд за дитиною до 14 років, для сімей у яких, виховується троє і більше дітей віком до 18 років, всі діти проживають в сім’ї і не виховуються в інтернатних закладах та:

фактичним місцем проживання (перебування) такої сім’ї є території, на яких ведуться бойові дії або території можливих бойових дій, для яких не визначена дата завершення бойових дій (припинення можливості бойових дій), території активних бойових дій, включеної до переліку територій; або

сім’я проживає на території, для якої визначена дата завершення бойових дій, включеної до переліку територій, та території, що не включеній до переліку територій, але у закладах дошкільної освіти та/або закладах загальної середньої освіти, що розташовані на території територіальної громади, на якій проживає така сім’я, відсутні місця або навчання проводиться он-лайн (повністю або частково). Для такої сім’ї допомога призначається, якщо відомості про відсутність місць у закладах дошкільної освіти та/або закладах загальної середньої освіти або про те, що навчання в таких закладах проводиться в режимі он-лайн (повністю або частково (гібридному форматі), отримані шляхом інформаційної взаємодії між органами соціального захисту населення та органів управління у сфері освіти.

У разі відсутності інформаційної взаємодії уповноважена особа, яка звернулася за призначенням допомоги на сім’ю, надає підтвердний документ щодо відсутності місця у закладі дошкільної освіти та/або закладі загальної середньої освіти для влаштування дитини або щодо проведення навчання в таких закладах в режимі он-лайн (повністю або частково).

Звертаємо у вагу, що у випадках, коли інформація (про відсутність місць у закладах дошкільної освіти та/або закладах загальної середньої освіти або про гібридне навчання, а саме в режимі он-лайн (повністю або частково)) може бути одержана органом соціального захисту населення із загальнодоступних джерел - підтвердний документ не вимагається (наприклад - накази, рішення органів місцевого самоврядування)

Якщо непрацююча особа працездатного віку зареєструвалася в центрі

зайнятості як безробітна або як така, що шукає роботу, і при цьому у сім'ї діти навчаються он-лайн, такій сім'ї допомога призначається без додаткових документів.

2) для сімей у складі якої є

непрацююча працездатна особа, яка на дату звернення за допомогою зареєструвалася в центрі зайнятості як безробітна або як така, що шукає роботу, зокрема для отримання ваучера на навчання, але ще не працевлаштувалася;

діти, які відвідують заклади дошкільної освіти та/або навчаються у закладах загальної середньої освіти, та/або діти, які навчаються в закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

3) якщо у складі сім'ї є особа, яка доглядає за особою з інвалідністю I групи або дитиною з інвалідністю віком до 18 років, або особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, або особою, яка досягла 80-річного віку, за дитиною, хворою на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, якій не встановлено інвалідність, що підтверджується документально.

4) коли у складі сім'ї є працездатні особи, які працюють, провадять підприємницьку діяльність/незалежну професійну діяльність, зокрема, які протягом попередніх шести місяців отримання допомоги працевлаштувалися, зареєструвалися як фізична особа — підприємець та розпочали відповідну діяльність або отримали допомогу на здобуття економічної самостійності/мікрогрант/грант на створення або розвиток власного бізнесу/ваучер на навчання, у складі сім'ї є діти віком до 14 років.

В усіх зазначених вище випадках допомога призначатиметься на всіх осіб з числа внутрішньо переміщених осіб у такій сім'ї з урахуванням норми, що інші непрацюючі працездатні особи із складу сім'ї (крім одного отримувача допомоги) зобов'язані зареєструватися в центрі зайнятості як безробітні або як такі, що шукають роботу, зокрема для отримання ваучера на навчання, або розпочати діяльність відповідно до Закону України "Про зайнятість населення".

У разі невиконання такої умови виплата допомоги припиняється з місяця, що настає за місяцем виникнення обставин, які впливають на припинення права отримання допомоги.

Прийняті зміни мають сприяти стимулюванню внутрішньо переміщених осіб працездатного віку до працевлаштування.

При зверненні за призначенням допомоги внутрішньо переміщені особи мають бути обов'язково попереджені щодо необхідності виконання вищезазначених умов.

Слід зазначити, що виплата допомоги також призначатиметься на другий шестимісячний період на підставі подання заяви на призначення допомоги:

1) малолітній дитині, яка прибула без супроводу законного представника за заявою особи, яка перебуває у сімейних, родинних відносинах, за наявності документа, що підтверджує сімейні, родинні зв'язки особи з дитиною, виданого службою у справах дітей за місцем звернення, або особи, яку батьки або інші законні представники уповноважили супроводжувати дитину, що підтверджується письмовою заявою одного із законних представників, завіреною органом опіки та піклування, або особи, до сім'ї якої тимчасово влаштовано дитину, яка залишилася без батьківського піклування (за наявності копії наказу служби у справах дітей про тимчасове влаштування);

2) вагітній жінці після 30-го тижня вагітності (27-го тижня вагітності — для жінок, яких віднесено до I—IV категорій осіб, постраждалих від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС), що підтверджується інформацією про номер запису в Реєстрі медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я про сформований медичний висновок про тимчасову непрацездатність категорії “Вагітність та пологи” або довідкою лікувально-профілактичного закладу встановленого зразка. Перевірка інформації про сформований медичний висновок проводиться з використанням Порталу Дія згідно з Порядком ведення Реєстру медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я, затвердженим наказом МОЗ від 18 вересня 2020 р. № 2136;

3) особам, які втратили працездатність, але не мають права на пенсійну виплату та / або отримують державну соціальну допомогу відповідно до Закону України “Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю” або Закону України “Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю” (крім осіб з інвалідністю I та II групи), якщо середньомісячний сукупний дохід на одного отримувача в такій сім'ї протягом тримісячного періоду, за який враховуються доходи на момент продовження виплати допомоги, не перевищує чотирьох розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, на 1 січня року, в якому приймається рішення про призначення допомоги.”;

Звертаємо увагу, що під час подання заяви внутрішньо переміщена особа або уповноважена особа має заповнити опитувальник щодо потреби (чи відсутності потреби) у послугі з догляду за дитиною „муніципальна няня” (за формою, що додається).

Своїм підписом внутрішньо переміщена особа або уповноважена особа підтверджуватиме також, що вона ознайоmlена з умовами, визначеними Порядком № 332, а саме:

щодо обов'язку зареєструватися в центрі зайнятості як безробітні або як такі, що шукають роботу, зокрема для отримання ваучера на навчання, або розпочати діяльність відповідно до Закону України “Про зайнятість населення”;

що у разі невиконання такої умови виплата допомоги припиняється з місяця, що настає за місяцем виникнення обставин, які впливають на припинення права отримання допомоги.

Також зазначаємо, що згідно з Постановою № 94, внутрішньо переміщені

особи, які отримували допомогу та відмовилися від неї, або яких було знято з обліку як внутрішньо переміщених осіб через те, що такі особи повернулись до покинутого місця проживання, але знову були змушені з нього виїхати, та яких повторно взято на облік як внутрішньо переміщених осіб, також зможуть знову звернутись за призначенням допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам.

Пунктом 24 Порядку № 332 також передбачена необхідність повідомлення уповноважену особу або отримувача про підстави відмови у призначенні/ продовженні виплати допомоги та порядок оскарження рішення.

Додатково повідомляємо, що у разі, якщо особа повідомляє, що вона не проживає разом із чоловіком (дружиною) та не пов'язана з ним / з нею спільним побутом (що підтверджено документально або перебуває за кордоном/зникла безвісти/депортована за межі України - наприклад: довідкою (або акт) від органів місцевого самоврядування, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, житлово-експлуатаційної контори) у таких випадках до складу сім'ї включаються тільки ті особи, які спільно проживають.

Щодо державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям

Прийнятою Постановою, також внесено зміни до Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 р. № 250 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 632) та розширено можливості призначення допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Зокрема, на один шестимісячний період, допомога призначатиметься, якщо у складі сім'ї є особа працездатного віку, яка:

є особою з числа внутрішньо переміщених осіб і не працює або не сплатила або за неї не сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування протягом періоду, за який враховуються доходи; та/або

повернулася після міграції/тривалого перебування (не менше ніж 90 календарних днів) за кордоном, не перебуває на обліку як внутрішньо переміщена особа і не працює або не сплатила/за неї не сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування і яка звертається за призначенням державної соціальної допомоги не раніше ніж через 15 робочих днів після такого повернення.

На період дії воєнного стану для зазначених вище осіб з 1 березня 2024 р. до середньомісячного сукупного доходу сім'ї під час призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, не включатимуться інші види соціальних допомог, якщо на дату звернення за призначенням державної соціальної допомоги їх виплату припинено.

У разі коли після призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям відбулося припинення або призначення малозабезпеченій сім'ї виплати іншого виду соціальної допомоги, яка

враховується до середньомісячного сукупного доходу відповідно Порядку обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї (домогосподарства) для усіх видів державної соціальної допомоги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 632 (далі - Порядок № 632), розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям для такої сім'ї автоматично перераховуватиметься з місяця, що настає за місяцем, в якому відбулося припинення або призначення виплати іншого виду соціальної допомоги.

Якщо в родині, яка отримала допомогу, є працездатні особи, які не працюють, вони мають протягом двох місяців з дня її призначення працевлаштуватись/ зареєструватись як фізична особа — підприємець/стати на облік як фізична особа, яка провадить незалежну професійну діяльність/подати заяву для отримання допомоги на здобуття економічної самостійності/мікрогранту/ гранту на створення або на розвиток власного бізнесу/ваучера на навчання, або зареєструватися в центрі зайнятості як безробітні, або стати на облік в центрі зайнятості як такі, що шукають роботу.

Вимога щодо працевлаштування застосовуватиметься лише до інших працездатних осіб із складу сім'ї (крім одного отримувача допомоги), якщо сім'я:

проживає на територіях, включених до переліку територій, для яких не визначена дата завершення бойових дій (припинення можливості бойових дій), і одна з працездатних осіб доглядає за дитиною до 14 років або дитиною з інвалідністю до 18 років, особою з інвалідністю, або особою, старше 80 років;

проживає на території, для якої визначена дата завершення бойових дій, включених до переліку територій, та території, що не включена до переліку територій, але у закладах дошкільної освіти та/або закладах загальної середньої освіти, що розташовані на території територіальної громади, на якій проживає сім'я, відсутні місця або навчання проводиться в режимі он-лайн (повністю або частково). У такому разі державна соціальна допомога призначається, якщо відомості про відсутність місць у закладах дошкільної освіти та/або закладах загальної середньої освіти або про те, що навчання в таких закладах проводиться в режимі он-лайн (повністю або частково), отримані шляхом інформаційної взаємодії між органами соціального захисту населення та органів управління у сфері освіти.

У разі відсутності інформаційної взаємодії уповноважений представник малозабезпеченої сім'ї надає підтвердний документ щодо відсутності місця у закладі дошкільної освіти та/або закладі загальної середньої освіти для влаштування дитини або щодо проведення навчання в таких закладах в режимі он-лайн (повністю або частково).

Для визначення права на отримання допомоги особам, які повернулися після міграції/тривалого перебування (не менше ніж 90 календарних днів) за кордоном Мінфіном проводитиметься перевірка факту перебування осіб із складу малозабезпеченої сім'ї більше ніж 90 календарних днів підряд за кордоном. У разі виявлення факту перебування зазначених осіб

менше ніж 90 календарних днів підряд за кордоном перед поверненням до України і призначення виплати державної соціальної допомоги виплата державної соціальної допомоги припинятиметься з місяця, настає за місяцем виявлення такого факту.

Також проводитиметься перевірка факту перебування осіб із складу малозабезпеченої сім'ї більше ніж 90 календарних днів підряд за кордоном **під час отримання державної соціальної допомоги.**

У разі виявлення факту перебування зазначених осіб більше ніж 90 календарних днів підряд за кордоном і продовження перебування за кордоном на момент проведення перевірки орган соціального захисту населення шляхом надсилання письмового повідомлення на поштову адресу або за допомогою засобів електронного зв'язку (електронне повідомлення) або телефонного зв'язку повідомлятиме отримувачу про необхідність подання протягом 30 календарних днів підтвердних документів про неотримання будь-яких виплат в країнах перебування. Такі документи повинні мати впорядкований автентичний переклад на українську мову.

Виплата державної соціальної допомоги продовжуватиметься на підставі наданих підтвердних документів про неотримання будь-яких виплат в країнах перебування. Якщо зазначені документи не подані, розмір державної соціальної допомоги перераховується без урахування у складі малозабезпеченої сім'ї особи, яка виїхала.

Розмір державної соціальної допомоги на сім'ю перераховуватиметься автоматично без звернення з місяця, що настає за місяцем, в якому закінчився строк подання (протягом 30 календарних днів) підтвердних документів.

Враховуючи зазначене, просимо структурні підрозділи з питань соціального захисту населення обласних, Київської міської державних (військових) адміністрацій довести Постанову № 94 до відома місцевих органів соціального захисту населення та забезпечити проведення відповідної інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо прийнятих змін.

Для забезпечення процесу призначення та виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям та інших видів державної допомоги просимо ТОВ „Науково-виробниче підприємство „Медирент” забезпечити розроблення та технічне супроводження разом із Державним підприємством „Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України” відповідного ПЗ з метою реалізації вищезазначених норм Постанови № 94.

Обласні, Київська міська державні (військові) адміністрації просимо цей лист та додатки довести до відома виконавчим органам сільської, селищної, міської ради та центрам надання адміністративних послуг.

Також інформуємо, що для структурних підрозділів з питань соціального захисту населення обласних, Київської міської державних (військових) адміністрацій найближчим часом Мінсоцполітики буде надіслано додаткові алгоритми для використання в роботі.